

Spis treści

Wprowadzenie 7

Wiadomości ogólne 9

- Rozmieszczenie 10
- Ekologia 11
- Budowa 14
- Biologia rozwoju 16
- Zagrożenia i ochrona 17
- Badania systematyczne 18
- Klucze do oznaczania 20

Przegląd rodzin i gatunków 25

RODZINA OBUWIKOWATE (*CYPRIPEDIACEAE*) 26

- Obuwik** (*Cypripedium*) 27
- Obuwik pospolity (*Cypripedium calceolus*) 28

RODZINA STORCZYKOWATE (*ORCHIDACEAE*) 32

PODRODZINA *ORCHIDOIDEAE* 33

Storczyk (*Orchis*) 33

Klucz do oznaczania gatunków 36

- Storczyk purpurowy (*Orchis purpurea*) 38
- Kukawka (*Orchis militaris*) 40
- Storczyk trójzębny (*Orchis tridentata*) 42
- Storczyk drobnokwiatowy (*Orchis ustulata*) 44
- Storczyk cuchnący (*Orchis coriophora*) 46
- Storczyk samiczy (*Orchis morio*) 48
- Storczyk męski (*Orchis mascula*) 50
- Storczyk blady (*Orchis pallens*) 54
- Storczyk błotny (*Orchis laxiflora*) 56

Storczyca (*Traunsteinera*) 58

- Storczyca kulista (*Traunsteinera globosa*) 58

Koślaczek (*Anacamptis*) 61

- Koślaczek stożkowaty (*Anacamptis pyramidalis*) 61

Kukuczka (*Neottianthe*) 64

- Kukuczka kapturkowata (*Neottianthe cucullata*) 64

Potrostek (*Chamorchis*) 67

- Potrostek alpejski (*Chamorchis alpina*) 67

Stoplamek (*Dactylorhiza*) 70

Klucz do gatunków 70

- Stoplamek bzowy (*Dactylorhiza sambucina*) 72
- Grupa stoplamek plamisty (*Dactylorhiza maculata*) 74
- Grupa stoplamek szerokolistny (*Dactylorhiza maialis*) 79
- Stoplamek zaniedbany (*Dactylorhiza praetermissa*) 83
- Stoplamek sercowaty (*Dactylorhiza cordigera*) 85
- Grupa stoplamek *Traunsteinera* (*Dactylorhiza traunsteineri*) 87

- Grupa stoplamek krwisty (*Dactylorhiza incarnata*) 91
- Gółka** (*Gymnadenia*) 95
- Gółka długoostrogowa (*Gymnadenia conopsea*) 96
- Gółka wonna (*Gymnadenia odoratissima*) 99
- Gołek** (*Pseudorchis*) 101
- Gołek białawy (*Pseudorchis albida*) 101
- Ozorka** (*Coeloglossum*) 103
- Ozorka zielona (*Coeloglossum viride*) 103
- Dwulistnik** (*Ophrys*) 106
- Dwulistnik muszy (*Ophrys insectifera*) 107
- Miodokwiat** (*Herminium*) 109
- Miodokwiat krzyżowy (*Herminium monorchis*) 109
- Podkolan** (*Platanthera*) 111
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*) 112
- Podkolan zielonawy (*Platanthera chlorantha*) 115
- PODRODZINA SPIRANTHOIDEAE 117**
- Tajeża** (*Goodyera*) 117
- Tajeża jednostronna (*Goodyera repens*) 118
- Kręczyńka** (*Spiranthes*) 120
- Kręczyńka jesienna (*Spiranthes spiralis*) 120
- PODRODZINA NEOTTIOIDEAE 122**
- Buławnik** (*Cephalanthera*) 122
- Buławnik czerwony (*Cephalanthera rubra*) 124
- Buławnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia*) 126
- Buławnik wielkokwiatowy (*Cephalanthera damasonium*) 128
- Kruszczyk** (*Epipactis*) 130
- Klucz do gatunków 130
- Kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*) 133
- Grupa kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) 135
- Grupa kruszczyk ostry (*Epipactis leptochila*) 139
- Kruszczyk siny (*Epipactis purpurata*) 142
- Kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*) 144
- Kruszczyk drobnolistny (*Epipactis microphylla*) 146
- Gnieźnik** (*Neottia*) 148
- Gnieźnik sercowaty (*Neottia cordata*) 149
- Gnieźnik jajowaty (*Neottia ovata*) 151
- Gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*) 153
- PODRODZINA VANILLIOIDEAE 155**
- Storzan** (*Epipogium*) 155
- Storzan bezlistny (*Epipogium aphyllum*) 155
- PODRODZINA EPIDENDROIDEAE 158**
- Żłobik** (*Corallorhiza*) 158
- Żłobik koralowaty (*Corallorhiza trifida*) 158
- Wątlík** (*Hammarbya*) 160
- Wątlík błotny (*Hammarbya paludosa*) 160
- Wyblin** (*Malaxis*) 162
- Wyblin jednolistny (*Malaxis monophyllos*) 162
- Lipiennik** (*Liparis*) 164
- Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*) 164
- Indeks nazw łacińskich 166
- Indeks nazw polskich 167